

**"C'EST LA CONFIANCE": APOŠTOLSKÁ EXHORTÁCIA SVÄTEHO OTCA
FRANTIŠKA O DÔVERE V MILOSRDNÚ BOŽIU LÁSKU PRI PRÍLEŽITOSTI 150. VÝROČIA
NARODENIA SVÄTEJ TERÉZIE OD DIEŤAŤA JEŽIŠA A SVÄTEJ TVÁRE (15. OKTÓBRA 2023)**

1. "C'est la confiance et rien que la confiance qui doit nous conduire à l'Amour": "Je to dôvera a nič iné ako dôvera, ktorá nás má privádzať k Láske!" [1]

2. Tieto prenikavé slová svätej Terézie od Dieťaťa Ježiša a Svätej tváre hovoria všetko, vystihujú genialitu jej spirituality a stačili by na to, aby bola vyhlásená za učiteľku Cirkvi. Jedine dôvera, "nič iné", neexistuje iná cesta, ako sa nechať priviesť k Láske, ktorá dáva všetko. S dôverou sa prameň milosti prelieva do nášho života, evanjelium sa v nás stáva telom a premieňa nás na kanály milosrdenstva pre našich bratov a sestry.

3. Je to dôvera, ktorá nás podporuje každý deň a ktorá nám pomôže stáť pred Pánovým pohľadom, keď nás povolá k sebe: "V ten večer tohto života budem pred tebou stáť s prázdnyimi rukami, lebo tá, Pane, nežiadam, aby si počítal moje skutky. Všetka naša spravodlivosť je v твоjich očiach nedokonalá. Preto sa chcem obliecť do tvojej vlastnej spravodlivosti a prijať od tvojej lásky večné vlastníenie teba samého." [2]

4. Terézia je jednou z najznámejších a najobľúbenejších svätých na svete. Podobne ako svätého Františka z Assisi ju milujú aj nekresťania a neveriaci. Aj UNESCO ju uznalo za jednu z najvýznamnejších postáv pre súčasné ľudstvo. [3] Bude dobré, ak si jej poslanstvo prehľbíme pripomenutím 150. výročia jej narodenia, ktoré sa uskutočnilo 2. januára 1873 v Alençone, a stého výročia jej blahorečenia. [4] Nechcel som však uverejniť túto exhortáciu v jeden z týchto dátumov alebo v deň jej spomienky, aby poslanstvo prekročilo rámec výročí a bolo prijaté ako súčasť duchovného pokladu Cirkvi. Dátum vydania, spomienka svätej Terézie z Avily, má predstaviť svätú Teréziu od Dieťaťa Ježiša a Svätej tváre ako zrelé ovocie karmelitánskej reformy a spirituality veľkej španielskej svätice.

5. Jej pozemský život bol krátky, len dvadsaťštyri rokov, a rovnako jednoduchý ako každý iný, strávený najprv v kruhu rodiny a potom v karmelitánskom kláštore v Lisieux. Mimoriadny náboj svetla a lásky, ktorý vyžarovala jej osoba, sa prejavil hneď po jej smrti vydaním jej spisov a nespočetnými milosťami, ktoré získali veriaci, ktorí ju vzývali.

6. Cirkev rýchlo rozpoznala mimoriadnu hodnotu jej svedectva a originalitu jej evanjeliovej spirituality. Terezka sa na púti do Ríma v roku 1887 stretla s pápežom Levom XIII. a ako pätnásťročná ho požiadala o povolenie vstúpiť do Karmelu. Krátko po jej smrti si svätý Pius X. uvedomil jej nesmiernu duchovnú vyspelosť až do takej miery, že tvrdil, že sa stane najväčšou sväticou modernej doby. Za ctihodnú ju v roku 1921 vyhlásil Benedikt XV. a vyzdvihol jej čnosti, ktoré zameral na "malú cestu" duchovného detstva [5], pred sto rokmi ju blahorečil a potom 17. mája 1925 kanonizoval Pius XI. a poďakoval Pánovi, že dovolil, aby sa Terézia od Dieťaťa Ježiša a Svätej Tváre stala "prvou blahoslavenou, ktorú povýšil k počtám oltárov, a prvou svätou, ktorú kanonizoval" [6]. Ten istý pápež ju v roku 1927 vyhlásil za patrónku misií. [7] Medzi patrónov Francúzska ju v roku 1944 zaradil ctihodný Pius XII. [8], ktorý sa pri viacerých príležitostiach prehľbil tému duchovného detstva. [9] Svätý Pavol VI. rád spomínal na svoj vlastný krst prijatý 30. septembra 1897, v deň smrti svätej Terézie. Pri storočnici jej narodenia adresoval list biskupovi z Bayeux a Lisieux o jej učení. [10] Ján Pavol II. počas svojej

prvej apoštolskej cesty do Francúzska v júni 1980 navštívil jej zasvätenú baziliku a v roku 1997 ju vyhlásil za učiteľku Cirkvi [11], pričom ju vtedy uznal "za znalkyňu vedy lásky". [12] Benedikt XVI. prevzal tému jej "vedy lásky" a odporúčal ju ako "sprievodkyňu pre všetkých, najmä pre tých, ktorí v Božom ľude vykonávajú službu teológov". [13] Napokon som mal radosť kanonizovať jej rodičov, Ľudovíta a Zéliu, v roku 2015 počas synody o rodine a nedávno som jej venoval katechézu v rámci cyklu o apoštolskej horlivosti. [14]

1. Ježiš pre druhých

7. V mene, ktoré si vybrala ako rehoľníčka, vyniká Ježiš: "Dieťa", ktoré zjavuje tajomstvo vtelenia, a "Svätá tvár", teda tvár Krista, ktorý sa daruje až do konca na kríži. Ona je "svätá Terézia od Dieťaťa Ježiša a Svätej tváre".

8. Meno Ježiš neustále "dýcha" Terézia ako úkon lásky, a to až do posledného dychu. Tieto slová si dokonca vyryla vo svojej cele: "Ježiš je moja jediná láska". Bola to jej interpretácia vrcholného výroku Nového zákona: "Boh je láska" (1 Jn 4, 8. 16).

Misionárska duša

9. Ako sa to deje pri každom autentickom stretnutí s Kristom, táto skúsenosť viery ju volala k misii. Terézia dokázala definovať svoje poslanie týmito slovami: "V nebi túžim po tom istom ako na zemi: milovať Ježiša a dosiahnuť, aby bol milovaný". [15] Napísala, že vstúpila do Karmelu, "aby zachraňovala duše". [16] To znamená, že svoje zasvätenie sa Bohu si nevedela predstaviť bez toho, aby sa usilovala o dobro svojich bratov a sestier. Zdieľala milosrdnú lásku Otca k hriešnemu synovi a lásku Dobrého pastiera k strateným, vzdialeným, zraneným ovciam. Preto je patrónkou misií, učiteľkou evanjelizácie.

10. Posledné stránky Dejín duše [17] sú misionárskym testamentom, ktorý vyjadruje jej spôsob chápania evanjelizácie prostredníctvom príťažlivosti [18], nie nátlaku či prozelytizmu. Stojí za to prečítať si, ako to zhrnula ona sama: ""Tiahni ma za sebou! Pobežme! Za vôňou tvojich olejov." Ó, Ježišu, preto ani nie je potrebné povedať: Prilákaj ma, prilákaj duše, ktoré milujem. Stačí toto jednoduché slovo: "Prilákaj ma". Pane, chápem, že keď sa duša nechala uchvátiť omamnou vôňou tvojich olejov, nemohla bežať sama, všetky duše, ktoré miluje, sú priťahované za ňou: deje sa to bez nátlaku, bez námahy, je to prirodzený dôsledok jej tiahnutia k tebe. Tak ako prúd rútiaci sa do oceánu ťahá za sebou všetko, čo stretá na svojej ceste, tak, ó, môj Ježišu, duša, ktorá sa ponára do bezbrehého oceánu tvojej lásky, ťahá so sebou všetky poklady, ktoré má... Pane, ty vieš, že nemám iné poklady než duše, ktoré sa ti zapáčilo spojiť s mojou." [19]

11. Cituje tu slová, ktoré nevesta adresuje ženíchovi v Piesni piesní (1, 3 - 4), podľa interpretácie, ktorú ponúkajú dvaja karmelitánski učitelia, svätá Terézia od Ježiša a svätý Ján od Kríža. Ženíchom je Ježiš, Boží Syn, ktorý sa pri vtenení spojil s naším človečenstvom a vykúpil ho na kríži. Tam z otvoreného boku dal zrod Cirkvi, svojej milovanej nevesty, za ktorú dal svoj život (porov. Ef 5, 25). Zarážajúce je, ako Terézia, vedomá si blízkosti smrti, neprežíva toto tajomstvo uzavretá do seba, len v zmysle útechy, ale s horlivým apoštolským duchom.

Milosť, ktorá nás oslobodzuje od sebareferencie

12. Niečo podobné sa deje, keď sa odvoláva na pôsobenie Ducha Svätého, ktoré okamžite nadobúda misionársky význam: "Tu je moja modlitba: prosím Ježiša, aby ma vtiahol do plameňov svojej lásky, aby ma tak úzko spojil s ním, aby vo mne žil a pôsobil. Cítim, že čím viac bude oheň lásky rozpaľovať moje srdce, čím viac budem hovoriť: priťahuj ma, tým viac duší, ktoré sa ku mne priblížia (k úbohému kúsku neužitočného železa, ktorým by som sa stala, keby som sa vzdialila od božského ohniska), sa rýchlo rozbehne k vyliatiu voní môjho Milovaného, pretože duša zapálená láskou nemôže zostať nečinná". [20] 13. V Teréziinom srdci sa milosť krstu stala prudkým prúdom, ktorý sa vlieval do oceánu Kristovej lásky a strhával so sebou množstvo sestier a bratov, čo sa stalo najmä po jej smrti. Bol to jej slúbený "dážď ruží". [21]

2. Malá cesta dôvery a lásky

14. Jedným z najdôležitejších Tereziných objavov pre dobro celého Božieho ľudu je jej "malá cesta", cesta dôvery a lásky, známa aj ako cesta duchovného detstva. Každý ju môže nasledovať, v akomkoľvek stave života, v akomkoľvek čase existencie. Je to cesta, ktorú nebeský Otec zjavuje maličkým (porov. Mt 11, 25).

15. Terézia rozpráva o objavení malej cesty v Dejinách duše [22]: "Napriek svojej malosti sa môžem usilovať o svätosť. Urobiť sa odlišnou od toho, akou som, väčšou, je pre mňa nemožné: musím sa zmieriť s tým, čo som, so všetkými svojimi nedokonalosťami; ale chcem hľadať cestu do neba malou priamou cestou, veľmi krátkou cestou, malou novou cestou". [23]

16. Na jej opis používa obraz výťahu: "Výťah, ktorý ma musí vyzdvihnúť do neba, je tvoje náručie, Ježišu! Na to nepotrebujem rásť, skôr musím zostať malou, aby som sa stávala čoraz menšou". [24] Malá, neschopná veriť si, hoci pevne presvedčená o láskyplnej sile Pánových ramien.

17. Je to "sladká cesta Lásky" [25], ktorú Ježiš otvoril malým a chudobným, všetkým. Je to cesta pravej radosti. Tvárou v tvár pelagiánskej predstave o svätosti,[26] individualistickej a elitárskej, viac asketickej ako mystickej, ktorá kladie dôraz najmä na ľudské úsilie, Terézia vždy zdôrazňuje prvenstvo Božieho pôsobenia, jeho milosti. Preto ide až tak ďaleko, že hovorí: "Vždy cítim tú istú odvážnu dôveru stať sa veľkou sväticou, pretože sa nespolieham na svoje zásluhy, keďže žiadne nemám, ale dúfam v toho, ktorý je Čnosť, samotná svätosť: je to on sám, kto ma, spokojný s mojím slabým úsilím, pozdvihne k sebe a zahrnúc ma svojimi nekonečnými zásluhami, urobí ma svätou". [27]

Nad všetky zásluhy

18. Tento spôsob uvažovania nie je v rozpore s tradičným katolíckym učením o raste v milosti, totiž že ospravedlnení slobodne posväcujúcou milosťou sa pretvárame a sme schopní spolupracovať našimi dobrými skutkami na ceste rastu vo svätosti. Takto sme povýšení, aby sme mohli mať skutočné zásluhy na rozvoji prijatej milosti.

19. Terézia však radšej zdôrazňuje prvenstvo Božieho pôsobenia a pozýva nás k plnej dôvere v Kristovu lásku, ktorá nám bola darovaná až do konca. Jej učenie v podstate spočíva v tom, že keďže pri pohľade na seba nemôžeme mať žiadnu istotu,[28] nemôžeme si byť istí ani vlastníctvom vlastných zásluh. Preto nie je možné dôverovať týmto snahám alebo plneniam. Katechizmus cituje slová svätej Terézie, keď hovorí Pánovi: "Predstúpim pred teba s prázdnyimi rukami", [29] aby vyjadril, že "svätí mali vždy živé presvedčenie, že ich zásluhy sú čistou milosťou". [30] Toto presvedčenie vzbudzuje radostnú a nežnú vďačnosť.

20. Preto najvhodnejším postojom je vložiť dôveru srdca mimo nás samých: do nekonečného milosrdenstva Boha, ktorý miluje bez hraníc a ktorý dal všetko na Ježišovom kríži. [31] Preto Terézia nikdy nepoužívala v jej dobe častý výraz "urobím zo seba svätú".

21. Napriek tomu jej bezhraničná dôvera povzbudzuje tých, ktorí sa cítia krehkí, obmedzení, hriešni, aby sa nechali niesť a premieňať, aby dosiahli výšiny: "Ach, keby všetky slabé a nedokonalé duše cítili to, čo cíti najmenšia zo všetkých duší, duša malej Terezky, ani jedna z nich by si nezúfala, že dosiahne vrchol hory lásky! Veď Ježiš nežiada veľké skutky, ale len odovzdanosť a vďačnosť" [32].

22. Ten istý Teréziin dôraz na Božiu iniciatívu spôsobuje, že keď hovorí o Eucharistii, nestavia do popredia túžbu prijať Ježiša vo svätom prijímaní, ale túžbu Ježiša, ktorý sa chce s nami zjednotiť a prebývať v našich srdciach. [33] V ofertóriu Milosrdnej lásky, trpiac, že nemôže každý deň prijímať sväté prijímanie, hovorí Ježišovi: "Zostaň vo mne ako v bohostánku" [34]. Stredobodom a predmetom jej pohľadu nie je ona sama so svojimi potrebami, ale Kristus, ktorý miluje, hľadá, túži, prebýva v jej duši.

Každodenná odovzdanosť

23. Dôveru, ktorú Terézia propaguje, netreba chápať len v súvislosti s jej vlastným posvätením a spásou. Má integrálny zmysel, zahŕňa celú konkrétnu existenciu a vzťahuje sa na celý náš život, v ktorom nás mnohokrát premáhajú obavy, túžba po ľudských istotách, potreba mať všetko pod kontrolou. Práve tu sa objavuje výzva k svätej "odovzdanosti".

24. Úplná dôvera, ktorá sa stáva odovzdaním sa Láске, nás oslobodzuje od obsedantného kalkulovania, od neustálych obáv o budúcnosť, od strachov, ktoré nám berú pokoj. V posledných dňoch svojho života to Terézia zvlášť zdôrazňovala: "Zisťujem, že my, ktorí bežíme po ceste Lásky, nesmieme myslieť na to, čo sa nám môže stať v budúcnosti, čo je bolestné, pretože potom to znamená, že nám chýba dôvera. [35] Ak sme v rukách Otca, ktorý nás bezmedzne miluje, bude to platiť bez ohľadu na to, čo sa stane, budeme môcť ísť ďalej, nech sa stane čokoľvek, a tak či onak, jeho plán lásky a plnosti sa v našom živote naplní.

Oheň uprostred noci

25. Terézia žila svoju najsilnejšiu a najistejšiu vieru v temnote noci a dokonca v temnote Kalvárie. Jej svedectvo dosiahlo vrchol v poslednom období jej života, vo veľkej "skúške viery", [36] ktorá sa začala na Veľkú noc 1896. Vo svojom rozprávaní [37] túto skúšku priamo spája s bolestnou realitou ateizmu svojej doby. Žila totiž na konci 19. storočia, teda v "zlatom veku" moderného ateizmu ako filozofického a ideologického systému. Keď napísala, že Ježiš

dovolil, aby jej dušu "prenikla najhustejšia temnota", [38] poukazovala na temnotu ateizmu a odmietanie kresťanskej viery. V spojení s Ježišom, ktorý na seba vzal celú temnotu hriechu sveta, keď sa rozhodol vypiť kalich umučenia, Terézia v tejto temnote zachytáva zúfalstvo, prázdnotu ničoty. [39]

26. Tma však nemôže uhasiť svetlo: premohol ju ten, ktorý prišiel na svet ako svetlo (porov. Jn 12, 46). [40] V Terezkinom rozprávaní sa prejavuje hrdinský charakter jej viery, jej víťazstvo v duchovnom boji, tvárou v tvár najsilnejším pokušeniam. Cíti sa sestrou ateistov a sedí ako Ježiš za stolom s hriešnikmi (porov. Mt 9, 10 - 13). Prihovára sa im, pretože neustále obnovuje svoj úkon viery, vždy v láskyplnom spoločenstve s Pánom: "Bežím k svojmu Ježišovi, hovorím mu, že som pripravená vyliť svoju krv do poslednej kvapky, aby som dosvedčila, že existuje nebo. Hovorím mu, že som šťastná, že si nemôžem užívať to krásne nebo na zemi, aby ho On otvoril na večnosť úbohým neveriacim". [41]

27. Spolu s vierou Terézia intenzívne prežíva bezhraničnú dôveru v nekonečné Božie milosrdenstvo: "Dôvera, ktorá nás musí viesť k Láske". [42] Aj v temnote žije úplnú dôveru dieťaťa, ktoré sa bez strachu zveruje do náručia svojho otca a matky. Pre Teréziu totiž Boh žiari predovšetkým svojím milosrdenstvom, ktoré je kľúčom k pochopeniu všetkého ostatného, čo sa o ňom hovorí: "Mne dal svoje nekonečné Milosrdenstvo a práve skrze neho kontemplujem a zbožňujem ostatné Božie dokonalosti! Vtedy sa mi všetky zdajú vyžarovať láskou, dokonca aj Spravodlivosť (a možno ešte viac ako ktorákoľvek iná) sa mi zdá odetá láskou." [43] Toto je jeden z najdôležitejších Teréziiných objavov, jeden z najväčších prínosov, ktorým prispela celému Božiemu ľudu. Mimoriadnym spôsobom prenikla do hlbín Božieho milosrdenstva a odtiaľ čerpala svetlo svojej bezhraničnej nádeje.

Bezhraničná nádej

28. Pred svojím vstupom do Karmelu zažila Terézia výnimočnú duchovnú blízkosť k jednému z najnešťastnejších ľudí, k zločincovi Henrimu Pranzinimu, odsúdenému na smrť za trojnásobnú vraždu a bez pokánia. [44] Obetuje zaňho omšu a s úplnou dôverou sa modlí za jeho spásu, je si istá, že ho spojí s Ježišovou krvou, a hovorí Bohu, že si je istá, že mu v poslednej chvíli odpustí a že tomu uverí, "aj keby sa nevyspovedal a neprejavil žiadne známky pokánia". Uvádza dôvod svojej istoty: "Tak veľmi som dôverovala v nekonečné Ježišovo milosrdenstvo". [45] Aké dojatie potom vzbudzuje zistenie, že Pranzini, keď vystúpil na popravisko, "zrazu, zachvátený náhlým vnuknutím, sa otočí, chytí kríž, ktorý mu podáva kňaz, a trikrát pobozká sväté rany! [46] Tento intenzívny zážitok nádeje proti nádeji bol pre ňu zásadný: "Ach, po tejto jedinečnej milosti moja túžba zachraňovať duše každým dňom rástla!". [47]

29. Terézia si je vedomá drámy hriechu, hoci ju vidíme vždy ponorenú do Kristovho tajomstva s istotou, že "kde sa rozmnožil hriech, tam sa rozmnožila milosť" (Rim 5, 20). Hriech sveta je obrovský, ale nie je nekonečný. Naopak, milosrdná láska Vykupiteľa, áno, tá je nekonečná. Terézia je svedkom Ježišovho definitívneho víťazstva nad všetkými silami zla prostredníctvom jeho umučenia, smrti a zmŕtvychvstania. Pohnutá dôverou sa odváži tvrdiť: "Ježišu, dovoľ mi zachrániť mnoho duší: nech dnes nie je zatratená ani jedna duša! [...] Ježišu, odpusť mi, ak hovorím veci, ktoré by sa nemali hovoriť: chcem sa len potešiť a utešiť teba". [48] To nám

umožňuje prejsť k ďalšiemu aspektu sviežeho vzduchu, ktorým je posolstvo svätej Terézie od Dieťaťa Ježiša a Svätej tváre.

3. Budem láskou

30. "Väčšia" ako viera a nádej je láska, ktorá sa nikdy neskončí (porov. 1 Kor 13, 8 - 13). Je najväčším darom Ducha Svätého a je "matkou a koreňom každej čnosti". [49]

Nadprirodzená láska ako osobný postoj lásky

31. Dejiny duše sú svedectvom o láske, v ktorom nám Terézia ponúka komentár k Ježišovmu novému prikázaniu: "Milujte sa navzájom, ako som ja miloval vás" (Jn 15, 12). [50] Ježiš túži po tejto odpovedi na svoju lásku. Vskutku, "neváhal si vyprosiť trochu vody od Samaritánky. Bol smädný... Ale tým, že povedal: 'Daj sa mi napiť', vyzýval Stvoriteľ vesmíru k láske svoje úbohé stvorenie. Žíznil po láske!" [51]. Terezka chcela odpovedať na Ježišovu lásku, chcela dať lásku za lásku. [52]

32. Symbolika sponzálnnej lásky vyjadruje vzájomnosť sebadarovania medzi ženíchom a nevestou. Inšpirovaná Piesňou piesní (2, 16) píše takto: "Myslím, že srdce môjho Ženicha patrí iba mne, tak ako moje iba jemu, a prihovám sa mu v samote toho lahodného od srdca k srdcu, očakávajúc, že ho raz uzriem z tváre do tváre" [53] Hoci nás Pán miluje spoločne ako ľud, láska zároveň pôsobí veľmi osobne, "od srdca k srdcu".

33. Terézia má živú istotu, že Ježiš ju miloval a poznal ju osobne vo svojom umučení: "Miloval ma a vydal sám seba za mňa" (Gal 2, 20). Keď kontempluje Ježiša v jeho agónii, hovorí mu: "Ty si ma stále videl". [54] Rovnako hovorí aj Dieťaťu Ježišovi v náručí jeho Matky: "Svojou rukou hladiacou Máriu si držala svet a dala si mu život. A už vtedy si myslel na mňa". [55] A tak už na začiatku Dejín duše kontempluje Ježišovu lásku ku všetkým a ku každému osobitne, akoby bol na svete jediný. [56] Úkon lásky "Ježišu, milujem ťa", ktorý Terézia neustále prežíva ako svoj dych, je jej kľúčom k čítaniu evanjelia. S touto láskou sa ponára do všetkých tajomstiev Kristovho života, ktorého sa stáva súčasníčkou, prežívajúc evanjelium spolu s Máriou a Jozefom, Máriou z Magdaly a apoštolmi. Spolu s nimi preniká do hĺbky lásky Ježišovho Srdca. Uvedme si príklad: "Keď vidím Magdalénu, ako postupuje uprostred početných hostí a svojimi slzami obmýva nohy svojho zbožňovaného Majstra, ktorého sa prvýkrát dotýka, cítim, že jej srdce pochopilo priepasť lásky a milosrdenstva Ježišovho Srdca a že nech je akokoľvek hriešna, toto Srdce lásky jej chce nielen odpustiť, ale aj obdarovať ju dobrodeniami svojej božskej blízkosti, pozdvihnúť ju na najvyššie vrcholy kontemplácie." [57]

Najväčšia láska v najväčšej jednoduchosti

35. Na konci Dejín duše nám Terezka odovzdáva svoju obeť ako zápalnú obeť holokaustu milosrdnej lásky. [58] Keď sa úplne odovzdala pôsobeniu Ducha, dostalo sa jej bez povyku a okázalostí nadbytku živej vody: "Rieky či skôr oceány milosti zaplavili moju dušu". [59] Je to mystický život, ktorý sa aj bez mimoriadnych prejavov ponúka všetkým veriacim ako každodenná skúsenosť lásky.

36. Terézia prežíva lásku v maličkostiach, v najjednoduchších veciach každodennej existencie, a to v spoločnosti Panny Márie, pričom sa od nej učí, že "milovať znamená darovať všetko a darovať seba". [60] V skutočnosti, kým kazatelia jej doby často hovorili o Máriinej veľkosti triumfalisticky, ako o niečom, čo je nám vzdialené, Tereza, vychádzajúc z evanjelia, ukazuje, že Mária je najväčšia v nebeskom kráľovstve, pretože je najmenšia (porov. Mt 18, 4), najbližšie k Ježišovi v jeho ponížení. Vidí, že kým apokryfné správy sú plné okázalých a nádherných epizód, evanjeliá nám ukazujú skromný a chudobný život strávený v jednoduchosti viery. Sám Ježiš chce, aby Mária bola príkladom duše, ktorá ho hľadá s obnaženou vierou. [61] Mária bola prvá, ktorá žila "malú cestu" v čistej viere a pokore; preto Terézia neváha napísať:

"Viem, že v Nazarete, Panna milostivá,
v chudobe si žila, v svete vecí bežných,
zázrakov a divov nie si žiadostivá,
chvál ti netreba, Kráľovná vyvolených!...
Počet ponížených na zemi je veľký,
smú ťa oslavovať svojím zrakom vrúcim,
na spoločnej ceste Matky Trpiteľky
ukazuješ Nebo všetkých putujúcim". [62]

37. Terézia nám ponúkla aj príbehy, ktoré svedčia o niektorých okamihoch milosti prežitých uprostred každodennej jednoduchosti, ako napríklad jej náhla inšpirácia pri sprevádzaní chorej mníšky s ťažkou povahou. Vždy však ide o zážitky intenzívnejšej lásky prežívané v tých najobyčajnejších situáciách: "Jedného zimného večera som ako zvyčajne vykonávala svoju malú službu. Bolo zima, bola noc... Zrazu som začula v diaľke melodické zvuky hudobného nástroja. Predstavila som si krásne osvetlenú, pozlátenu sálu a v nej mladé, elegantne oblečené dievčatá, ako sa navzájom ukláňajú a vymieňajú si svetské zdvorilostné frázy. Vtom sa môj pohľad preniesol na úbohú chorú, ktorú som podopierala. Namiesto melódie som z času na čas počula jej plačlivé vzdychy, namiesto zlatých ozdôb som videla tehly našej strohej kláštornej chodby, chabo osvetlenej slabým svetlom. Nemôžem vyjadriť, čo sa dialo v mojej duši, viem iba, že ju Pán osvietil lúčmi pravdy, ktoré natoľko prevyšujú temný lesk pozemských slávností, že som nemohla uveriť svojmu šťastiu... Ani za tisíc rokov svetských slávností by som nevymenila desať minút strávených pri plnení svojej skromnej služby lásky..." [63]

V srdci Cirkvi

38. Terézia zdedila po svätej Terézii z Avily veľkú lásku k Cirkvi a dokázala preniknúť až do hĺbky tohto tajomstva. Vidíme to v jej objavovaní "srdca Cirkvi". V dlhej modlitbe k Ježišovi, [64] napísanej 8. septembra 1896, v deň šiesteho výročia jej rehoľného povolania, sa svätica zveruje Pánovi, že sa cítila oživená nesmiernou túžbou, vášňou pre evanjelium, ktorú nemohlo uspokojiť nijaké povolanie samo osebe. A tak hľadajúc svoje "miesto" v Cirkvi si znovu prečítala 12. a 13. kapitolu Prvého listu svätého Pavla Korinťanom.

39. V 12. kapitole apoštol používa metaforu tela a jeho údov, aby vysvetlil, že Cirkev v sebe nesie veľké množstvo chariziem usporiadaných podľa hierarchického poriadku. Tento opis však Terézii nestačí. Pokračovala v skúmaní, prečítala si "hymnus na lásku" v 13. kapitole, kde našla veľkú odpoveď a napísala túto pamätnú stránku: "Keď som uvažovala o mystickom tele

Cirkvi, nespoznala som sa ani v jednom z údov, o ktorých píše svätý Pavol, alebo skôr som chcela byť vo všetkých... Láska mi dala kľúč k môjmu povolaniu. Pochopila som, že Cirkev má telo zložené z rozličných údov, že jej nechýba ani najpotrebnejší, zo všetkých najvznešenejší úd, pochopila som, že Cirkev má Srdce a že toto Srdce horí Láskou. Pochopila som, že iba Láska udržuje údy Cirkvi v činnosti, že keby Láska vyhasla, apoštoli by nehlásali evanjelium, mučeníci by sa zdráhali prelievať svoju krv... Pochopila som, že Láska obsahuje všetky povolania, že Láska je všetko, že zahrňa všetky časy a všetky miesta..., slovom, že je večná'.... Vtedy som v záchvate svojej blúznivej radosti zvolala: Ó, Ježišu, moja Láska..., konečne som našla svoje povolanie, mo-jím povolaním je LASKA'....

Áno, našla som svoje miesto v Cirkvi a toto miesto si mi dal ty, môj Bože ... V Srdci Cirkvi, mojej Matky, budem Láskou... takto budem všetkým... takto sa uskutoční môj sen!!!!..." [65]

40. Nie je to srdce triumfalistickej Cirkvi, je to srdce milujúcej, pokornej a milosrdnej Cirkvi. Terézia sa nikdy nestavia nad iných, ale na posledné miesto spolu s Božím Synom, ktorý sa kvôli nám stal služobníkom a ponížil sa, stal sa poslušným až na smrť na kríži (porov. Flp 2, 7 - 8). 41. Tento objav srdca Cirkvi je veľkým svetlom aj pre nás dnes, aby sme sa nepohoršovali nad obmedzenosťou a slabosťami inštitúcie Cirkvi, poznačenej temnotou a hriechmi, a aby sme vstúpili do jej horiaceho srdca lásky, ktoré bolo zapálené na Turíce prostredníctvom daru Ducha Svätého. Je to srdce, ktorého oheň stále rozecuje každý náš skutok lásky. "Budem láskou": toto je Terezkina radikálna voľba, jej definitívna syntéza, jej najosobnejšia duchovná identita.

Dážď ruží

42. Kým počas mnohých stáročí zástupy svätých vyjadrovali svoje túžby "ísť do neba" s veľkým zápalom a krásou, svätá Terézia sa s veľkou úprimnosťou priznáva: "V tom čase som mala veľké vnútorné skúšky všetkého druhu (až som sa niekedy pýtala, či existuje nebo)". [66] Inokedy hovorí: "Keď spievam o šťastí neba, o večnom vlastníctve Boha, necítim žiadnu radosť, pretože jednoducho spievam to, čomu chcem veriť". [67] Čo sa stalo? Že viac počúvala Božie volanie k tomu, aby zapalaovala srdce Cirkvi, než by snívala o vlastnom šťastí.

43. Premena, ktorá sa v nej odohrala, jej umožnila prejsť od vrúcnej túžby po nebi k neustálej a horlivej túžbe po dobre všetkých, čo vyvrcholilo v snení o tom, že v nebi bude pokračovať vo svojom poslaní milovať Ježiša a dosahovať, aby ho milovali. V tomto zmysle v jednom zo svojich posledných listov napísala: "Naozaj počítam s tým, že v nebi nezostanem nečinná: mojou túžbou je opäť pracovať pre Cirkev a pre duše. [68] A v tých istých dňoch priamočiarejšie povedala: "Svoje nebo budem prežívať na zemi až do konca sveta. Áno, chcem prežívať svoje nebo tak, že budem konať dobro na zemi." [69]

44. Takto Terézia vyjadrila svoju najpresvedčenejšiu odpoveď na jedinečný dar, ktorý jej Pán dával, na prekvapujúce svetlo, ktoré do nej Boh vlieval. Týmto spôsobom dospela ku konečnej osobnej syntéze evanjelia, ktorá sa začala úplnou dôverou a vyvrcholila úplným darom pre druhých. O plodnosti tohto zasvätenia nepochybovala: "Myslím na to všetko dobro, ktoré by som chcela robiť po svojej smrti. [70] "Pán Boh by mi nedal túto túžbu konať dobro na zemi po mojej smrti, keby ju nechcel splniť". [71] "Bude to ako dážď ruží." [72]

45. Uzatvára sa kruh. "C'est la confiance". Je to dôvera, ktorá nás privádza k Láske, a tak nás oslobodzuje od strachu, je to dôvera, ktorá nám pomáha odvrátiť zrak od seba samých, je to dôvera, ktorá nám umožňuje zveriť do Božích rúk to, čo môže urobiť len on. Vďaka tomu máme k dispozícii obrovský prúd lásky a energie na hľadanie dobra pre našich bratov a sestry. A tak uprostred utrpenia svojich posledných dní mohla Terézia povedať: "Počítam už len s láskou." [73] Nakoniec sa počíta len láska. Dôvera dáva rozkvitnúť ružiam a rozsieva ich ako pretekajúci nadbytok božskej lásky. Prosme o ňu ako o dar zdarma, ako o vzácny dar milosti, aby sa v našom živote otvorili cesty evanjelia.

4. V srdci evanjelia

46. V Evangélii gaudium som trval na výzve vrátiť sa k sviežosti prameňa, zdôrazniť to, čo je podstatné a nevyhnutné. Považujem za vhodné toto pozvanie znovu zopakovať a predostrieť.

Učiteľka syntézy

47. Táto exhortácia o svätej Terézii mi umožňuje pripomenúť, že v misijnej Cirkvi "sa ohlasovanie zameriava na to podstatné, na to, čo je najkrajšie, najväčšie, najpríťažlivejšie a zároveň najpotrebnejšie. Ponuka sa zjednodušuje bez straty hĺbky a pravdy, a tak sa stáva presvedčivejšou a žiarivejšou". [74] Žiarivým jadrom je "krása Božej spasiteľnej lásky zjavenej v Ježišovi Kristovi, ktorý zomrel a vstal z mŕtvych". [75]

48. Nie všetko je rovnako ústredné, pretože medzi pravdami Cirkvi existuje určitý poriadok alebo hierarchia, a "to platí tak pre dogmy viery, ako aj pre učenie Cirkvi ako celku, vrátane morálneho učenia". [76] Stredobodom kresťanskej morálky je láska, ktorá je odpoveďou na bezpodmienečnú lásku Trojice, pričom "skutky lásky k blížnemu sú najdokonalejším vonkajším prejavom vnútornej milosti Ducha. [77] V konečnom dôsledku sa počíta len láska.

49. Presne tak, špecifický prínos, ktorý nám Terézia dáva ako svätica a ako učiteľka Cirkvi, nie je analytický, ako by mohol byť napríklad prínos svätého Tomáša Akvinského. Jej prínos je skôr syntetický, pretože jej genialita spočíva v tom, že nás privádza do stredu, k tomu, čo je podstatné, k tomu, čo je nevyhnutné. Svojimi slovami a osobnou cestou ukazuje, že hoci všetky doktríny a normy Cirkvi majú svoj význam, svoju hodnotu, svoje svetlo, niektoré sú pre kresťanský život naliehavejšie a konštitutívnejšie. Práve tam Terézia uprela svoj pohľad a srdce.

50. Ako teológovia, moralisti, bádatelia v oblasti spirituality, ako pastieri a veriaci, každý vo svojej sfére, musíme stále zohľadňovať túto Terezkinu brilantnú intuíciu a vyvodzovať z nej teoretické a praktické, doktrinálne a pastoračné, osobné a komunitné dôsledky. Potrebujeme odvahu a vnútornú slobodu, aby sme to dokázali.

51. Niekedy sa citujú len vyjadrenia tejto svätice, ktoré sú druhoradé, alebo sa spomínajú témy, ktoré môže mať spoločné s ktorýmkoľvek iným svätcom: modlitba, obeta, eucharistická zbožnosť a mnoho iných krásnych výpovedí, ale takto by sme sa mohli ochudobniť o to, čo je najšpecifickejšie v dare, ktorý dala Cirkvi, a zabudnúť, že "každý svätý je jedno poslanie; je to projekt Otca na odzrkadlenie a vtelenie jedného aspektu evanjelia v určitom okamihu dejín". [78] Preto "na spoznanie toho, aké slovo chce Pán povedať prostredníctvom niektorého

svätého, sa netreba príliš zaoberať detailmi [...].To, čo si treba všimnúť, je celok jeho života, jeho celá cesta posvätenia, tá podoba, ktorá odráža niečo z Ježiša Krista a ktorá vystúpi do popredia, keď sa podarí zostaviť zmysel celku jeho osoby.”. [79] To platí o to viac pre svätú Teréziu, ktorá je “učiteľkou syntézy”.

52. Z neba na zem aktuálnosť svätej Terézie od Dieťaťa Ježiša a Svätej tváre zostáva v celej jej "malej veľkosti”.

V dobe, ktorá nás vyzýva, aby sme sa uzavreli do svojich vlastných záujmov, nám Terézia ukazuje krásu toho, že život sa stáva darom.

V čase, keď prevládajú najpovrchnejšie potreby, je svedkom evanjeliového radikalizmu.

V čase individualizmu nás núti objaviť hodnotu lásky, ktorá sa stáva modlitbou príhovoru.

V čase, keď sú ľudia posadnutí veľkosťou a novými formami moci, nám ukazuje cestu malosti.

V čase, keď je toľko ľudských bytostí odvrhnutých, nás učí krásy starostlivosti, prevzatia bremena starostlivosti o druhého.

V čase zložitosti nám môže pomôcť znovu objaviť jednoduchosť, absolútny primát lásky, dôvery a odovzdanosti, prekonať zákonnícku a eticistickú logiku, ktorá naplňa kresťanský život povinnosťami a predpismi a zmrazuje radosť z evanjelia.

V čase ústupu a uzavretosti nás Terezka pozýva k misionárskemu vychádzaniu tých, ktorých si podmanila príťažlivosť Ježiša Krista a evanjelia.

53. Storočie a pol po svojom narodení je Terézia viac ako kedykoľvek predtým živá uprostred Cirkvi na ceste, v srdci Božieho ľudu. Je s nami na púti a koná dobro na zemi, ako si to veľmi želala. Najkrajším znakom jej duchovnej vitality sú nespočetné "ruže", ktoré rozosiela, teda milosti, ktoré nám Boh dáva na jej príhovor plný lásky, aby nás podporil na ceste života.

Drahá svätá Terezka,
Cirkev potrebuje dať zažiť
farbe, vôni, radosti evanjelia.
Pošli nám svoje ruže!
Pomôž nám vždy dôverovať,
ako si to urobila ty,
vo veľkú lásku, ktorú má Boh k nám,
aby sme každý deň napodobňovali
tvoju malú cestu svätosti. Amen.

Dané v Ríme, v Bazilike svätého Jána v Lateráne, 15. októbra, na pamiatku svätej Terézie z Avily, v roku 2023, jedenástom roku môjho pontifikátu.

FRANTIŠEK

[1] Svätá Terézia z Lisieux, Súborné dielo. Lúč, Bratislava.

V slovenskej verzii svätice sa vždy odkazuje na toto vydanie, ktoré používa nasledujúce skratky: A: rukopis "A"; B: rukopis "B"; C: rukopis "C"; LT: listy; P: básne; Pr: modlitby; PR: zbožné rozjímania; QG: žltý zápisník Matky Agnesy; UC: posledné rozhovory.

[2] Pr 6, Obetovanie seba ako obete holokaustu milosrdnej láske dobrého Pána (9. júna 1895): 943.

[3] Na dvojročné obdobie 2022 - 2023 UNESCO zaradilo svätú Teréziu od Dieťaťa Ježiša medzi osobnosti, ktoré sa budú oslavovať pri príležitosti 150. výročia jej narodenia.

[4] 29. apríla 1923.

- [5] Porov. dekrét o cnosti zo 14. augusta 1921: AAS 13 (1921), 449-452.
- [6] Homília pri príležitosti kanonizácie (17. mája 1925): AAS 17 (1925), 211. Taliansky text in Discorsi di Pio XI, edícia D. Bertetto, zv. I, Turín 1959, 383-384.
- [7] Porovnaj AAS 20 (1928), 147-148. [AAS 36 (1944), 329-330.
- [8] [List Mons. François-Marie Picaudovi, biskupovi z Bayeux y Lisieux (7. augusta 1947). Francúzsky text v Analecta OCD 19 (1947), 168-171. Taliansky text v Rivista di Vita Spirituale 1 (1947), 444-448. Radiomessaggio per la consacrazione della Basilica di Lisieux (11. júla 1954): AAS 46 (1954), 404-407. [10] List Mons. Jean-Marie-Clémentovi Badrému, biskupovi Bayeux y Lisieux, pri príležitosti stého výročia narodenia svätej Terézie od Dieťaťa Ježiša (2. januára 1973): AAS 65 (1973), 12-15.
- [11] Porovnaj AAS 90 (1998), 409-413, 930-944.
- [12] Apoštolský list. Novo millennio ineunte, 42: AAS 93 (2001), 296.
- [13] Katechéza (6. apríla 2011): L'Osservatore Romano (7. apríla 2011), 8.
- [14] Katechéza (7. júna 2023): Katechéza (7. júna 2023): L'Osservatore Romano (7. júna 2023), 2-3.
- [15] LT 220, Reverendovi M. Bellièrovi (24. februára 1897): 561.
- [16] Ms A, 69v^o: 187.
- [17] Porov. Ms C, 33v^o-37r^o: 274-279.
- [18] Porov. apoštolskú exhortáciu. Evangelii gaudium (24. novembra 2013), 14; 264: AAS 105 (2013), 1025-1026.
- [19] Ms C, 34r^o: 275.
- [20] Tamže, 36r^o: 277-278.
- [21] QG, 9. júna 1897, 3: 991.
- [22] Porov. Ms C, 2v^o-3r^o: 235-236.
- [23] Tamže, 2v^o: 235.
- [24] Tamže, 3r^o: 236.
- [25] Porov. Ms A, 84v: 210.
- [26] Porov. Gaudete et exultate (19. marca 2018), 47-62: AAS 110 (2018), 1124-1129.
- [27] Ms A, 32r^o: 124.
- [28] Tridentský koncil to vysvetlil takto: "Takto má každý, keď uvažuje o sebe, o svojej slabosti a zlých dispozíciách, dôvod báť sa a obávať sa o svoju milosť" (Dekrét o ospravedlnení, IX: DS, 1534). Toto sa opakuje aj v Katechizme Katolíckej cirkvi, keď učí, že nie je možné mať istotu pri pohľade na seba alebo na svoje skutky (porov. č. 2005). Istota dôvery sa nenachádza v sebe samom, vlastné ja neposkytuje žiaden základ pre túto istotu, ktorá nie je založená na introspekcii. Nejako to vyjadril svätý Pavol: "Ani ja sám seba nesúdim, lebo hoci si nie som vedomý žiadnej viny, predsa nie som ospravedlnený. Mojm sudcom je Pán!" (1 Kor 4, 3-4). Svätý Tomáš Akvinský to vysvetľoval takto: keďže milosť "neuzdravuje človeka úplne" (Summa Theologiae, I-II, q. 109, art. 9, ad 1), "v intelektu zostáva istý tieň nevedomosti" (tamže, co).
- [29] Pr 6: 943.
- [30] Katechizmus Katolíckej cirkvi, 2011.
- [31] Aj Tridentský koncil to hovorí jasne: "Žiadny zbožný človek nemôže pochybovať o Božom milosrdenstve" (Dekrét o ospravedlnení, IX: DS 1534). "Všetci majú živiť a pevne dôverovať v Božiu pomoc" (Tamže, XIII: DS 1541).
- [32] Ms B, 1v^o: 218.
- [33] Porovnaj Ms A, 48v^o: 151; LT 92, A Maria Guérin (30. mája 1889): 384-385.
- [34] Pr 6: 941.

- [35] QG, 23. júla 1897, 3: 1032.
- [36] Ms C, 31r^o: 271.
- [37] Porov. tamže, 5r^o-7v^o: 238-241.
- [38] Tamže, 5v^o: 239.
- [39] Porovnaj tamže, 6v: 240.
- [40] Porovnaj Enc. Lumen fidei (29. júna 2013), 17: AAS 105 (2013), 564-565.
- [41] Ms C, 7r^o: 240-241.
- [42] LT 197, Sestre Márii od Najsvätejšieho srdca (17. septembra 1896): 538.
- [43] Ms A, 83v^o: 209.
- [44] Porov. tamže, 45v^o-46v^o: 146-147.
- [45] Tamže, 46r^o: 146.
- [46] Tamže, 46r^o: 146-147.
- [47] Tamže, 46v^o: 147.
- [48] Pr 2: 937.
- [49] Summa Theologiae, I-II, q. 62, čl. 4.
- [50] Porov. Ms C, 11v^o-31r^o: 256-271.
- [51] Ms B, 1v^o: 218.
- [52] Porov. tamže, 4r^o: 224.
- [53] LT 122, A Celina (14. októbra 1890): 421.
- [54] P 24, 21: 674.
- [55] Tamže, 6 r.: 670.
- [56] Porov. Ms A, 3r^o: 80-81.
- [57] LT 247, Reverendovi M. Bellièrovi (21. júna 1897): 587.
- [58] Porovnaj Pr 6: 941-943.
- [59] Ms A, 84r: 210.
- [60] P 54, 22: 726.
- [61] Porov. tamže, 15: 725.
- [62] Tamže, 17: 725.
- [63] Ms C, 29v^o-30r^o: 269.
- [64] Porov. Ms B, 2r^o-5v^o: 219-229.
- [65] Tamže, 3v^o: 223.
- [66] Ms A, 80v^o: 204. Nebol to nedostatok viery. Svätý Tomáš učí, že vôľa a inteligencia pôsobia vo viere. Príľnutie vôle môže byť veľmi pevné a zakorenené, zatiaľ čo inteligencia môže byť zastretá. Porov. De Veritate 14, 1.
- [67] Ms C, 7v^o: 241.
- [68] LT 254, Otcovi A. Roullandovi (14. júla 1897): 593.
- [69] QG, 17. júla 1897: 1028.
- [70] Tamže, 13. júla 1897, 17: 1020.
- [71] Tamže, 18. júla 1897, 1: 1028.
- [72] UC, 9. júna 1897: 1158.
- [73] LT 242, Sestre Márii od Trojice (6. júna 1897): 582.
- [74] Apoštolská exhortácia. Evangelii gaudium (24. novembra 2013), 35: AAS 105 (2013), 1034.
- [75] Tamže, 36: AAS 105 (2013), 1035.
- [76] Tamže, s. 1.
- [77] Tamže, 37: AAS 105 (2013), 1035.
- [78] Apoštolská exhortácia. Gaudete et exsultate (19. marca 2018), 19: AAS 110 (2018), 1117.

[79] Tamže, 22: AAS 110 (2018), 1117.